

Comedia veche, așa cum o cunoaștem în mod precumpănitor din piesele păstrate ale lui Aristofan (?445–?385 î.Cr.; i se atribuie 44 de comedii, dintre care au ajuns la noi 11), este indisolubil legată de succesele și eșecurile democrației ateniene: are o dimensiune cu dominantă politică și socială, cu referire directă și critică la evenimente, instituții și personalități politice și culturale ale timpului. Ea presupune existența unei extraordinare libertăți de expresie. Încercările unor politicieni (precum Kleon) de a legifera împotriva comediografilor, inclusiv împotriva lui Aristofan, care-i atacă, vor eșua. Probabil că ficțiunea teatrală comică și tradiția religioasă dionisiacă au contribuit decisiv la menținerea acestei libertăți. Nu întâmplător, după moartea lui Aristofan, în secolul IV, odată cu declinul politic al Atenei, *comedia veche* dispare. După o tranziție numită convențional *comedia medie*, se naște așa-numita *comedie nouă*, reprezentată mai ales de Menandru. Aceasta e o comedie „burgheză”, de moravuri și de caractere, fără dimensiune politică și cu care chiar și un regim autoritar se poate împăca. Imitată de latinii Plaut și Terențiu, ea va constitui fundamentul pe care, începând cu Renașterea, s-a așezat comedia clasică spaniolă sau franceză – în situații când libertatea de opinie politică și de expresie este aproape exclusă.

Andrei Cornea s-a născut în 1952. Are o licență în istoria și teoria artei la Academia de Arte Frumoase și un doctorat în filologie clasică la Universitatea din București. A fost muzeograf și cercetător, iar în prezent este profesor la Universitatea din București și editorialist. A tradus din Platon, Aristotel, Plotin și Epicur, a scris studii și eseuri pe teme de artă și de filozofie (*Primitivii picturii românești moderne, Forme artistice și mentalități culturale în epoca romano-bizantină, Platon: Filozofie și cenzură, Turnirul khazar, De la Școala din Atena la Școala de la Păltiniș, Când Socrate nu are dreptate, Noul, o veche poveste, Povești impertinente și apocrife, O istorie a neființei în filozofia greacă, Realitatea și umbra, Miracolul: Despre neverosimila făptură a libertății etc.*). Cele mai recente cărți ale sale sunt două romane: *Uimitoarea istorie a lui Șabbatai Mesia* (2015) și *Lanțul de aur* (2017).

ARISTOFAN TREI COMEDII

LYSISTRATA
VIESPILE
BELȘVGYL (PLYTOS)

Traducere în versuri, introducere și note de
ANDREI CORNEA

Ilustrații de
MIHAIL COȘULEȚU

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

NOTĂ INTRODUCȚIVĂ

Începuturile comediei grecești clasice – ale așa-numitei *comedii vechi* – sunt mai neclare decât cele ale tragediei, cum recunoaște Aristotel în *Poetica*. Oricum, la fel ca tragedia, comedia se naște din cultul dionisiac, mai exact din alaiul vesel numit *kómos* – o ceată de oameni amețiți de vin, care cântau, dansau și strigau vorbe fără perdea, fiind deghizați în satiri și adesea purtând falusuri. Comedia ca atare, cu personaje și bazată pe o ficțiune, se naște în Sicilia și se pare că inventatorul ei a fost poetul Epicharmos, urmat îndeaproape de Phormis. La Atena, comedia ajunge imediat după Războaiele Medice (așadar, mai târziu decât tragedia) și ia un avânt remarcabil prin creațiile unor Magnes, Kratinos și Krates. Nu ni s-au păstrat decât titluri, mici fragmente din comediile tuturor acestor autori și unele indicații asupra subiectelor. În 423 î.Cr., Kratinos câștigă premiul întâi la sărbătoarea Leneelor cu comedia *Sticla*, în timp ce Aristofan obține tot atunci, spre marea lui dezamăgire, abia premiul al treilea, cu comedia *Norii*.

Comedia veche, așa cum o cunoaștem în mod precumpănitor din piesele păstrate ale lui Aristofan, este indisolubil legată de succesele și eșecurile democrației ateniene: are o dimensiune cu dominantă politică și socială, cu referire directă și critică la evenimente, instituții

și personalități politice și culturale ale timpului. Ea presupune existența unei extraordinare libertăți de expresie. Încercările unor politicieni (precum Kleon) de a legifera împotriva comediografilor, inclusiv împotriva lui Aristofan, care-i atacă, vor eșua. Probabil că ficțiunea teatrală comică și tradiția religioasă dionisiacă au contribuit decisiv la menținerea acestei libertăți. Nu întâmplător, după moartea lui Aristofan, în secolul IV, odată cu declinul politic al Atenei, *comedia veche* dispare. După o tranziție numită convențional *comedia medie*, se naște așa-numita *comedie nouă*, reprezentată mai ales de Menandru. Aceasta e o comedie „burgheză”, de moravuri și de caractere, fără dimensiune politică și cu care chiar și un regim autoritar se poate împăca. Imitată de latinii Plaut și Terențiu, ea va constitui fundamentul pe care, începând cu Renașterea, s-a așezat comedia clasică spaniolă sau franceză – în situații când libertatea de opinie politică și de expresie este aproape exclusă.

Ca și tragedia – pe care adesea, de altfel, o parodiază –, *comedia veche* ateniană era un spectacol complex de poezie, muzică și dans. Unii l-ar putea apropia de opereta modernă – ceea ce, după părerea mea, rămâne discutabil, mai ales datorită dimensiunii religioase a *comediilor vechi*, niciodată obnubilată. Oricum, partea muzical-coregrafică a comediei este azi aproape imposibil de resuscitat. Corul, format din 24 de coreuți (întotdeauna bărbați), variat costumați și mascați, uneori divizat în două hemicoruri, juca un rol important. El intra în scenă (*párodos*) după un prolog și apoi cânta și dansa, ori dialoga cu personajele. Interesantă este și o parte intermediară – un fel de antract – numită *parábasis*, în care corul (lăsând deoparte costumele și măștile) se adresează publicului în numele autorului. Un moment de apogeu era așa-numitul *agón* (competiție), în care două personaje țineau discursuri antitetice, precum avocații la tribunal. După o conciliere generală, comedia se termina în mod canonic prin ieșirea din scenă a corului (*éxodos*), care forma un alai plin de exuberanță bahică.

*

Despre viața lui Aristofan – singurul autor al *comediilor vechi* din a cărui operă s-au păstrat mai multe piese întregi – nu se știu multe.

S-a născut la 445 î.Cr. din părinți atenieni, în dema Kydathenaion, și a murit prin 385 î.Cr. I se atribuie patruzeci și patru de comedii, dintre care au ajuns la noi unsprezece. În ordinea cronologică a prezentării lor, acestea sunt: *Acharnienii* (425), *Cavalerii* (424, prima piesă prezentată de Aristofan în nume propriu, vezi *Viespile*, vv. 1018–1020), *Norii* (423), *Viespile* (422), *Pacea* (421), *Păsările* (414), *Lysistrata* (411), *Tesmoforitele* (*Femeile la sărbătoarea Tesmofoforiilor*) (411), *Broaștele* (405), *Adunarea femeilor* (392), *Plutos* (*Belșugul*) (388).

Despre teatrul lui Aristofan s-a scris – evident – enorm și nu-mi propun nici să reiau analiza, nici să rezum analizele altora. Mă limitez la câteva observații punctuale:

– Cu excepția ultimelor două comedii, toate celelalte au fost scrise și prezentate în timpul Războiului Peloponesiac. Ura față de război și față de partizanii lui domină așadar, deloc întâmplător, teatrul lui Aristofan. Paradoxal, deși râdeau la comediiile acestuia, atenienii au continuat războiul până la înfrângerea finală a Atenei de către Sparta. Poate că supremul manifest pacifist (și totodată feminist) al poetului e reprezentat de *Lysistrata*.

– S-a spus adesea că Aristofan a fost un conservator, elogiind „bunele vremuri de altădată”. Parțial e adevărat, dar nu fără rezerve. În ce privește conflictul dintre generații, dacă în *Norii* ia partea bătrânilor împotriva tinerilor, în *Viespile* lucrurile stau diferit, fără a se putea vorbi de partizanat unilateral. Critica sa din *Norii* la adresa lui Socrate, văzut ca arhisofist care contribuie la distrugerea eticii tradiționale, le-a părut multor interpreți moderni nedreaptă și excesivă, dar nu-i lipsită de un sâmbure de adevăr. Ea reflectă probabil felul în care Socrate fusese perceput în tinerețe de conservatori, așa cum Platon îl pune pe acesta să recunoască în *Apologia*, 19 c–d. Iar în *Lysistrata* Aristofan e un revoluționar, susținând cu căldură inteligența și eficiența femeilor, ținute de bărbații greci departe de treburile publice în chip injust și în detrimentul binelui public.

– Aristofan strălucește adesea printr-o fantezie uimitoare: cea mai cunoscută, din acest punct de vedere, este comedia *Păsările*, dar *Belșugul* este și el un exemplu minunat. Imaginația lui Aristofan e adesea utopică, precum în aceste două piese, dar situații social-politice

complet neobișnuite sunt prezente și în *Lysistrata*, în *Adunarea femeilor* sau în *Acharnienii*. Multe dintre comedii sunt populate nu numai de oameni, ci și de zei (Dionysos, Hermes), de animale (broaște, păsări, câini), de fenomene naturale (norii) ori de abstracțiuni personificate (Pacea, Poporul, Belșugul, Sărăcia). N-avem nici un motiv să credem că mitul androginului, pe care Platon, în *Banchetul*, i-l atribuie poetului comic, i-ar fi aparținut în realitate (deși nu putem nici exclude această ipoteză); dar pastișa platoniciană caracterizează bine talentul lui Aristofan.

– Ca și Homer, Aristofan îi tratează pe zei cu multă dezinvoltură, ba chiar cu sarcasm și dispreț. *Păsările*, *Broaștele* ori *Belșugul* sunt bune exemple. (Probabil că însuși genul comic admitea și chiar pretindea un asemenea tratament, dovadă că poetul nu a fost niciodată acuzat de impietate.) Pe de altă parte, nu o dată simțim și venerația și respectul pentru puterile divine, așa cum ne arată finalul din *Lysistrata*. De fapt, religiozitatea greacă antică e foarte diferită de ceea ce ne-a obișnuit creștinismul, cel puțin în formele lui culte.

– Limba lui Aristofan copleșește printr-o uimitoare bogăție și plasticitate – plină de proverbe, calambururi (multe intraductibile), cuvinte neobișnuite, argotice, forme dialectale, cuvinte compuse inventate, parodii ale tragediei (mai ales ale operelor lui Euripide). Lirisul alternează cu invectiva și sarcasmul, iar vivacitatea dialogurilor încântă mereu. Nimic analog nu vom mai întâlni sub raportul complexității și bogăției limbii, cred, până la franceza lui Rabelais și engleza lui Shakespeare. Bineînțeles că Aristofan nu se sfiește deloc să fie obscen, ceea ce pe vremuri i-a indignat pe moraliști. E adevărat că în ultimul timp morala, decreștinată, a renunțat la tabuurile sexuale în literatură, film etc., unde exprimarea a devenit mult mai puțin cenzurată. Doar că noi, postmodernii, în aceste cazuri nu reușim de obicei decât să fim triviali sau grosolani; Aristofan avea grația firească a spiritului unui popor convins că sexualitatea e un dar divin. De asemenea, se cuvine remarcată bogăția ritmică și prozodică a comediiilor lui Aristofan, care, în cazul corurilor, presupuneau și cântec.

*

O traducere a lui Aristofan e un pariu care nu poate fi pe deplin câștigat. Sperând totuși să nu-l pierd complet, am adoptat următoarele principii:

– M-am ferit de o traducere literală și exactă, preferând o echivalare aproximativă. Am dorit mai presus de orice să-l fac pe cititor să râdă și, în general, să se distreze – căci citește comedie –, și nu neapărat să-l instruiesc în legătură cu realitățile lumii și teatrului antice.

– De aceea, am tradus în versuri (moderne, cu rimă), și nu în acel fel de proză dispusă pe rânduri scurte, adoptată de alți traducători ai poetului comic. Desigur, versurile mele n-au nici o legătură cu prozodia antică, dar, cel puțin, cred că dau dialogului mai multă viață și fluentă, iar pasajelor corale, mai multă muzicalitate.

– Textul lui Aristofan este înțesat de referințe la realități concrete și locale – obiecte, obiceiuri, date istorice, feluri de mâncare, nume de persoane –, unele pe care nici nu le înțelegem bine. Se adaugă jocurile de cuvinte și proverbele specifice, ori parodiile după tragedii, de multe ori pierdute, care erau menite să stârnească râsul, dar care nouă nu ne spun mai nimic. A traduce „arheologic“ mi s-a părut greoi, necesitând o mulțime de note de subsol și mai ales văduvindul pe cititor de plăcerea lecturii. Așa încât, acolo unde am putut, am încercat să simplific textul grecesc, de exemplu să elimin anumii termeni specifici, punând în locul lor expresii generice, sau să înlocuiesc un nume de persoană cu numele ocupației respectivului ins. De asemenea, am încercat să ofer unele echivalente românești pentru proverbele grecești. Nu dau decât patru exemple dintre foarte multe posibile:

În *Lysistrata* (vv. 652–654), Corul femeilor spune – în traducerea exactă, „arheologică“, a lui Alexandru Miran (Ed. Vitruviu, București, 2010): „Hei, nu mai aveți glas să bombăniți? Însă păzea! Dacă mă sâcâi am să-ți trag în falcă una cu cothurnul meu neargăsit (*apsékto to kothórno*)“. Eu traduc: „Ce? Tot mai cârțești? Nu-mi mai spori mie ofu', / Că-ți mut falca, de ți-oi trosni una cu pantofu!“

În *Viespile* (v. 1172), voind să exprime o incompatibilitate între bătrân și hainele elegante pe care acesta le îmbracă, Aristofan spune:

„ca usturoiul pe rană“. Eu am preferat o zicală mai familiară în românește, cu același sens: „Ca șaua pe vacă, zău, țoalele-i stau!“.

În *Belșugul* (v. 1102) un personaj spune un proverb: „Pe timpuri, și milesienii erau viteji!“ , cu sensul: lumea s-a schimbat. L-am redat prin „Pe timpuri și bunica era fată!“.

Tot în *Belșugul* (v. 1146), Hermes îi spune lui Karion: „Deși ai cucerit Fyle, nu te mânia pe trecut.“ Dând explicația acestui proverb în notă, am preferat să redau sensul lui, pentru a permite o lectură cursivă: „Deși la bine ajuns acu’, pe trecut nu fi mâniat!“.

– Am redat fără eufemisme sau puncte de suspensie obscenitățile textului aristofanesc, spre deosebire de felul cum au procedat diferite traduceri precedente, care recurg la pudibonderii nepotrivite.

– În *Lysistrata*, Lampito și solii spartani vorbesc în dialectul doric. Am încercat să ofer un echivalent prin utilizarea ardelenismelor.

– Am tratat cu dezinvoltură numele proprii, inclusiv numele zeilor, folosind forme diferite, uneori chiar echivalentele latinești (Esculap, Diana) în locul celor grecești (Asklepios, respectiv Artemis, ori Artemida). Am utilizat o transliterație *sui generis* a numelor proprii – cu *k* pentru redarea lui *kappa*, dar cu *f* pentru redarea lui *phi*.

– Numerotarea versurilor, preluată din ediția cu textul original pe care am folosit-o, corespunde numai aproximativ textului românesc. Am păstrat-o totuși, pentru a înlesni regăsirea unui pasaj.

– Indicațiile regizorale, în paranteze și în cursive, îmi aparțin. De asemenea, îmi aparține împărțirea textului în scene.

– Am adăugat la final un minimum de note filologice, evitând pe cât posibil să încarc textul pieselor cu indici.

– O versiune integrală a teatrului lui Aristofan în românește nu există. *Lysistrata* a mai fost tradusă în limba română – așa cum am menționat – de Alexandru Miran (*Aristofan – Trei comedii utopice*, Ed. Vitruviu, București, 2010). De asemenea, P. Mușoiu a tradus-o, în 1916, din franceză. Șt. Bezdechi a tradus *Belșugul* (*Aristofan – Plutus*, Ed. Cartea Românească, Sibiu, 1944). *Viespile* – pe cât știu – n-a mai fost tradusă niciodată.

– Am utilizat textul grecesc în ediția N.G. Wilson, *Aristophanis Fabulae*, Oxford University Press, 2007.

LYSISTRATA

PERSONAJELE

LYSISTRATA, cetățeană din Atena

KALONIKA, vecina și prietena ei

MYRRINA, altă prietenă a Lysistratei

LAMPITO, cetățeană din Sparta

STRATYLIDA, KRITALLA, ALTE FEMEI din Atena, formând corul
femeilor

KINESIAS, cetățean atenian, bărbatul Myrrinei

COPILUL lui Kinesias și al Myrrinei

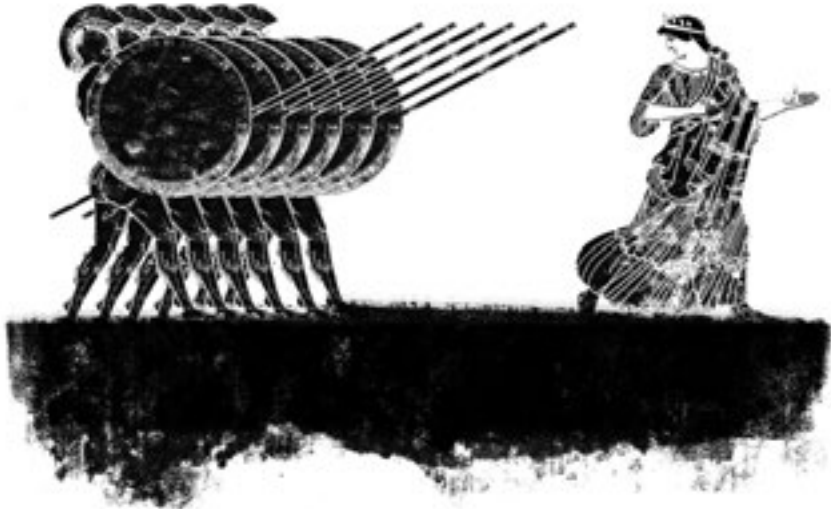
MAGISTRATUL ATENIAN

STRYMODOR, DRAKES, ALȚI BĂTRÂNI ATENIENI, formând corul
bătrânilor atenieni

SPARTANUL

ATENIANUL

Polițiști, bărbați, femei, zei și zeițe

SCENA 1

(Foarte devreme, înainte de ivirea zorilor, lângă casa Lysistratei.)

LYSISTRATA (*se învâрте agitată*) Sigur, de le-ai fi chemat la toate chiolhanele, ori la praznicul lui Pan, ori la orgiile Afroditei din Koliada, deloc nu te-ai fi putut strecura de mulțimea femeilor care bat din timpan; da' acumă nu-i aici nici una... în afară de una, vecina mea, iat-o! (*Intră Kalonika.*) Bună, Kaloniko!

KALONIKA Te pup, Lysistrato! Ce te tot frământă? Nu te mai bosumfla, fată, că la sprâncene-ți șade rău de te-ncrunți!

10 LYSISTRATA Vai, Kaloniko, sufletul mă doare, zău, și din cauza noastră, a femeilor, mâniaoasă-s foc că, uite, ne zic bărbații că suntem date dracului, când de fapt...

KALONIKA Păi și suntem, chiar așa!

LYSISTRATA ...Da, da' numai ce li se spune femeilor să vină în ăst loc, ca să ne sfătuim despre o chestie deloc puțintică și, iată, ele dorm și nu vin!

KALONIKA Ei, dragă, o să vină ele îndată! Dar ca femeia să plece devreme de-acasă e-un chin: una se-ostenește ca să facă pe placul soțului la masă, alta trezește slujnica, alta culcă pruncul, alta-i spală udătura, alta-i dă papa cu-nghițitura...

- LYSISTRATA Au totuși și alte daraveri, decât astea mai însemnate... 20
- KALONIKA Ce-i atunci, dragă Lysistrata, pentru ce ne chemi pe noi, femeile, de cu noapte? Care-i chestia aia?... De ce mărime-i?
- LYSISTRATA E mare.
- KALONIKA Cumva și... groasă?
- LYSISTRATA Groasă, pe Zeus, da!
- KALONIKA Și atunci cum naiba de nu vin așa?
- LYSISTRATA Nu-i ce crezi. Altminteri, ar sosi într-o veselie! Însă chestia eu am descoperit-o și am sucit-o încoace și-ncolo, în nopțile mele de insomnie.
- KALONIKA Cam prizărită chestia ca mărime, de-i sucită-ncoace și-ncolo!
- LYSISTRATA Prizărită? Așa-i de prizărită, că... mântuirea Eladei stă pe noi, pe femei, în întregime! 30
- KALONIKA Mântuirea Eladei pe femei? Aoleu, pe ceva de puțin preț se ține!
- LYSISTRATA Zic așadar că soarta cetății atârnă de noi, ori – de nu ne ascultă – să nu mai fie nici spartani...
- KALONIKA Ce binecuvântare! Să nu mai fie nici spartani, pe Zeus!
- LYSISTRATA ...și beoțienii or pieri cu toții...
- KALONIKA Nu chiar de orice soi. Pe țiparii de Beoția¹ lasă-ni-i la noi!
- LYSISTRATA Despre Atena n-o să adaug răutăți de acest fel; ghicește tu ce am în mîntea mea... Însă dacă s-or strînge femeile aci – și cele din Beoția, și cele din Peloponez, și noi, împreună Elada o vom salva! 40
- KALONIKA Dar ce am putea face noi, femeile, drept faptă aleasă, care ne tot ungem cu toate culorile pe boi, ne gătim, purtăm fustițe galbene-șofran, pantofiori de soi și rochii lungi de mătăsă?²
- LYSISTRATA Tocmai: să v-așteptați ca astea s-aducă mântuirea într-o bună zi – fustițele-culoarea-șofranului, și parfumurile marfă, și pantofiorii, și rujul, și bluzițele străvezii...
- KALONIKA Oare în ce fel? Zi!
- LYSISTRATA ...astfel încât nici un bărbat de-acum să nu mai arunce lancea într-al său dușman... 50

KALONIKA Sfinte zeițe, o să-mi vopsesc și eu fustița-n galben-șofran!

LYSISTRATA ...nici scutul să-l mai ia...

KALONIKA O să-mbrac rochia cea lungă!

LYSISTRATA ...nici sabia.

KALONIKA Pantofi îmi iau, pe bune!

LYSISTRATA Deci, n-ar fi trebuit să dea zor să fie aici deja femeile toate, ia spune?

KALONIKA Ba bine că nu, ci trebuia ca de mult să fi sosit în zbor!

LYSISTRATA O să vezi tu bine că-s ateniene-adevărate, adică-ntârzie în toate, și cu spor; iar dintre cele de la malul mării și din Salamina nu-i de față una...

60 KALONIKA Totuși știu că astea s-au suit de dimineață pe-armăsarii lor călare... apoi cu barcazul, pe mare!³

LYSISTRATA Și n-au sosit nici aharniencile pe care, primele, mă așteptam să le văd deșteptate...

KALONIKA Ei, nevasta lui Teagenes, venind încoace, paharul nu vru să-l uite-n spate⁴... Ei, dar uite-le, vin câteva femei... Și iarăși, un alt grup! Alo, hei! (*Le face semne.*) Tu de unde-mi ești?

LYSISTRATA Astea sunt din cătunul Bășinești.⁵ (*Nou-venitele umplu brusc scena.*)

KALONIKA (*ținându-se de nas*) Uuuh, și-au dat drumul!

SCENA 2

(*Intră mai multe femei și Myrrina, îmbrăcată elegant.*)

MYRRINA M-ai așteptat, dragă Lysistrato? Ce zici?

70 LYSISTRATA Nu pot să te laud, Myrrina, că abia acum ești aici, deși e vorba de un lucru cu-atâta însemnătate!

MYRRINA Mi-am găsit pe întuneric cingătorica anevoie... Dar vorbește pentru cele de față, de-i nevoie! De ce taci, iubito?

LYSISTRATA Să mai așteptăm puțin ca să sosească și femeile din Beoția și cele din Peloponez.

MYRRINA Ei da, acum îmi placi! A, uite-o! Vine și Lampíto!

SCENA 3
(Intră Lampito.)

- LYSISTRATA Te pup, dragă Lampito din Sparta! O, ce frumusețe-mi ești, scumpete! Și la trup ce zdravănă! (*O pipăie.*) Ai și ditamai mușchii, că un taur ai putea sugușa! 80
- LAMPITO No, că crez și io așa! Dară fac ghimnastică și săr de mi-ajung cu picioarele în buci!⁶
- LYSISTRATA Și ce ale naibii balcoane ai!
- LAMPITO No hai, că parcă-s o junincă la altar, așa mă cercați!
- LYSISTRATA Da' fătua aia de unde-i?
- LAMPITO No, că starostina beoțiențelor iaste juna. O sosât cu minie-acuma.
- LYSISTRATA (*o pipăie pe beoțiancă pe burtă*) Bine, bine, da' aveți șes frumos în Beoția!⁷
- KALONIKA (*i se uită sub rochie*) Uau, și pe la floritică e plivită grijuliu!
- LYSISTRATA Și copila cealaltă cine-i? Că eu nu știu. 90
- LAMPITO No, că faină-i, așa zâc, deși-i dă la Corint, ca alde ălea... dă le știm noi feleşagu'.⁸
- KALONIKA Faină, se vădește de pe-aceia... de tot dragu'! (*O pipăie pe sâni.*)
- LAMPITO Da' armia asta, a fămeilor, cine-o strâgat-o?
- LYSISTRATA Eu.
- LAMPITO No, ci zî care-i baiu' dă-l ai cu noi!
- KALONIKA (*spre Lysistrata*) Chiar așa, fată!
- MYRRINA Da, zi-ne care-i treaba aia lată,
Oricare-i!
- LYSISTRATA O să vorbesc îndată; dar înainte de a vorbi vă mai cer un fleac.
- MYRRINA Orice poftești îți fac pe plac.
- LYSISTRATA Oare nu duceți voi dorul taților copiilor voștri, plecați la război? Știu că aveți toate câte un bărbat plecat: al meu, bietul, care lipsește de cincî luni, îl păzește în Tracia pe vândutul de Eukrat. 100
- KALONIKA Al meu e de șapte luni întregi la Pylos.